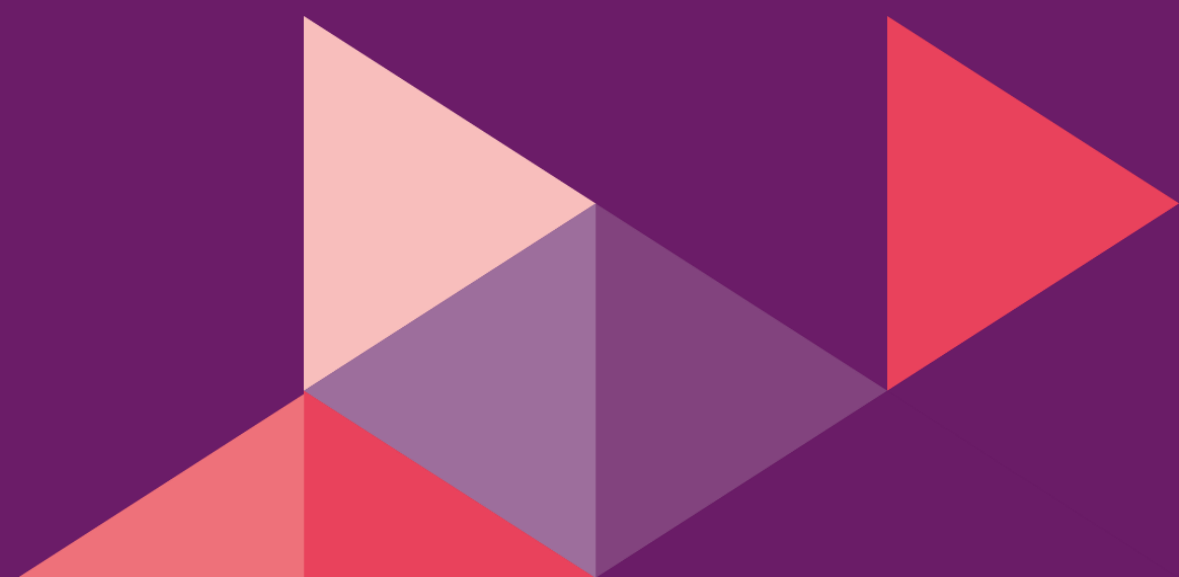

*Se hele barnet
- helse møter pedagogikk -*

Webinar 23.mars 2023

Kl. 14.00-16.00

Gir tjenester til barn og unge (0-18 år) med genetiske, medfødte eller ervervede sykdommer som er livstruende eller livsbegrensende, samt deres familier og tjenesteytere.

Har som mål å heve kompetanse på fagfeltet barnepalliasjon og styrke samhandling og koordinering mellom sektorer og tjenestenivåer.

www.levenaa.no
www.frambu.no

Spesialpedagogisk støttetjeneste for kommuner og fylkeskommuner som skal bidra til at mål for barnehagen og grunnopplæringen blir nådd.

Har høy kompetanse på barn/elever med varige, omfattende og komplekse utfordringer.

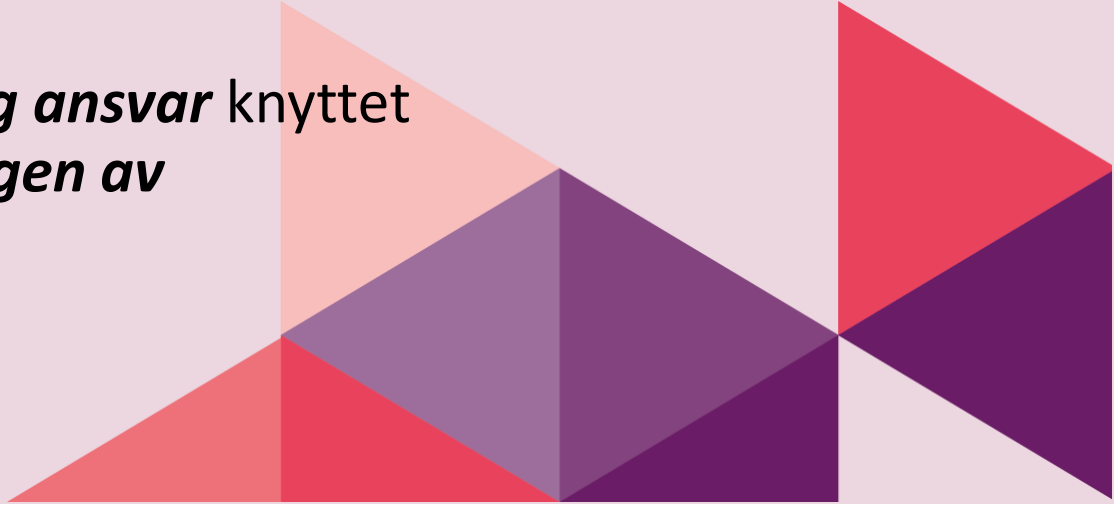
www.statped.no

Målgruppe:

Ledere og tjenesteytere og som har ***ansvar for eller jobber tett på barn*** i barnehage og skole ***med omfattende lærevansker og store medisinske behov.***

Målsetting:

Sette fokus på ***opplæringsarenaenes rolle og ansvar*** knyttet til ivaretagelse av barnets helse og ***betydningen av pedagogisk personale sin kompetanse.***

13.45	Oppkobling
14.00 – 14.15	Velkommen og introduksjon av tema <i>v/Monica Andresen, spesialpedagog/prosjektleder Stiftelsen Frambu – Leve NÅ</i>
14.15 – 14.45	Se hele barnet: pedagogikkens rolle i møte med barnet og familien <i>v/Ena Bolognese Heimdal, seniorrådgiver Statped, divisjon barnehage</i>
14.45 – 14.55	Pause
14.55 – 15.25	Ivaretagelse av alvorlig syke barn i barnehage og skole – hva sier lovverket? <i>v/Carola Nilsson, seniorrådgiver Statped, divisjon barnetrinnet</i>
15.25 – 15.35	Pause
15.35 – 15.55	Å legge grunnlag for et godt samarbeid <i>v/Monica Andresen, spesialpedagog/prosjektleder Stiftelsen Frambu – Leve NÅ</i>
15.55	Avslutning

Helsehjelp i barnehage og skole

... er den hjelpen barnet trenger for å dekke praktiske, fysiske, psykiske og medisinske behov.

1. å dekke grunnleggende fysiologiske behov
 2. å utvikle god psykososial helse
 3. å vedlikeholde ferdigheter og forebygge skjevutvikling
 4. å behandle sykdomsrelaterte symptomer
- Omfanget av slik helsehjelp varierer ut i fra barnets alder, diagnose og funksjon
 - Stor variasjon mtp hvordan kommuner organiserer helsehjelp i barnehage/skole

Barnepalliasjon - definisjon

“Aktiv og helhetlig støtte til barnets og familiens fysiske, psykiske, sosiale og eksistensielle behov, som starter ved diagnosetidspunkt og varer livet ut, med etterfølgende oppfølging for familien”.

**World Health
Organization**

Film - LIVE

<https://stiftelsenframbu.sharepoint.com/sites/projects/830/Delte%20dokumenter/2002.03.31-Live-Kortfilm-MASTER.mp4>

Fem sykdomskategorier

European Journal of
Palliative Care

THE JOURNAL OF THE EUROPEAN ASSOCIATION FOR PALLIATIVE CARE

IMPaCCT: standards for paediatric
palliative care in Europe

- Livstruende sykdom der kurativ behandling ikke alltid fungerer.
- Tilstander hvor tidlig død er uunngåelig, men hvor behandling kan forlenge livet og gi god livskvalitet.
- Progressive sykdommer uten kurativ behandling.
- Irreversible, men ikke progressive, alvorlige tilstander.
- Ufødte barn med store helseproblemer som innebærer risiko for dødfødsel eller overlevelse kun få timer/dager etter fødsel.

Palliasjon til barn og unge

Nasjonal faglig retningslinje

Først publisert: 09. mai 2019
Sist faglig oppdatert: 04. mai 2017

«Skole/barnehage og behandlingssted bør koordinere og samkjøre seg, for å sikre best mulig sammenheng og kontinuitet i barnets hverdag»

«... legge til rette for at barnet får være mest mulig hjemme og leve sitt normale hverdagsliv.»

Se hele barnet

- pedagogikkens rolle i møte med barnet og familien -

v/seniorrådgiver

Ena Bolognese Heimdahl, Statped Divisjon Barnehage

*Mange rundt barnet og familien.
Om å løfte sammen.*

Laget

«Omgrepet *laget rundt barnet* blir brukt om dei som samarbeider rundt eit barn med funksjonsnedsetting. Det er eit tett samarbeid mellom foreldre, barnehage og skole, PPT, helsetjeneste i kommunane og eksterne aktørar».

Statped.no

Nettverk

- *Mennesker bare gjennom andre mennesker*
- *Styrken i å jobbe familiesentrert*
- *Nærhet til hverdagen*

"Palliative care is not a single intervention; it is a philosophy of care. It can be seen as a thread that weaves through the lives of all children with a life limiting illness, often alongside active interventions and treatment."

Boucher, S. et al. The Role of Play in Children's Palliative Care in Children 2014

En vanlig onsdag

«Det er i det vanlige livet på en onsdag, vi lager en god nok saus, gjør en god nok jobb.....det er dette onsdagslivet som fortjener begeistring og dette onsdagmennesket som fortjener hyllest....»

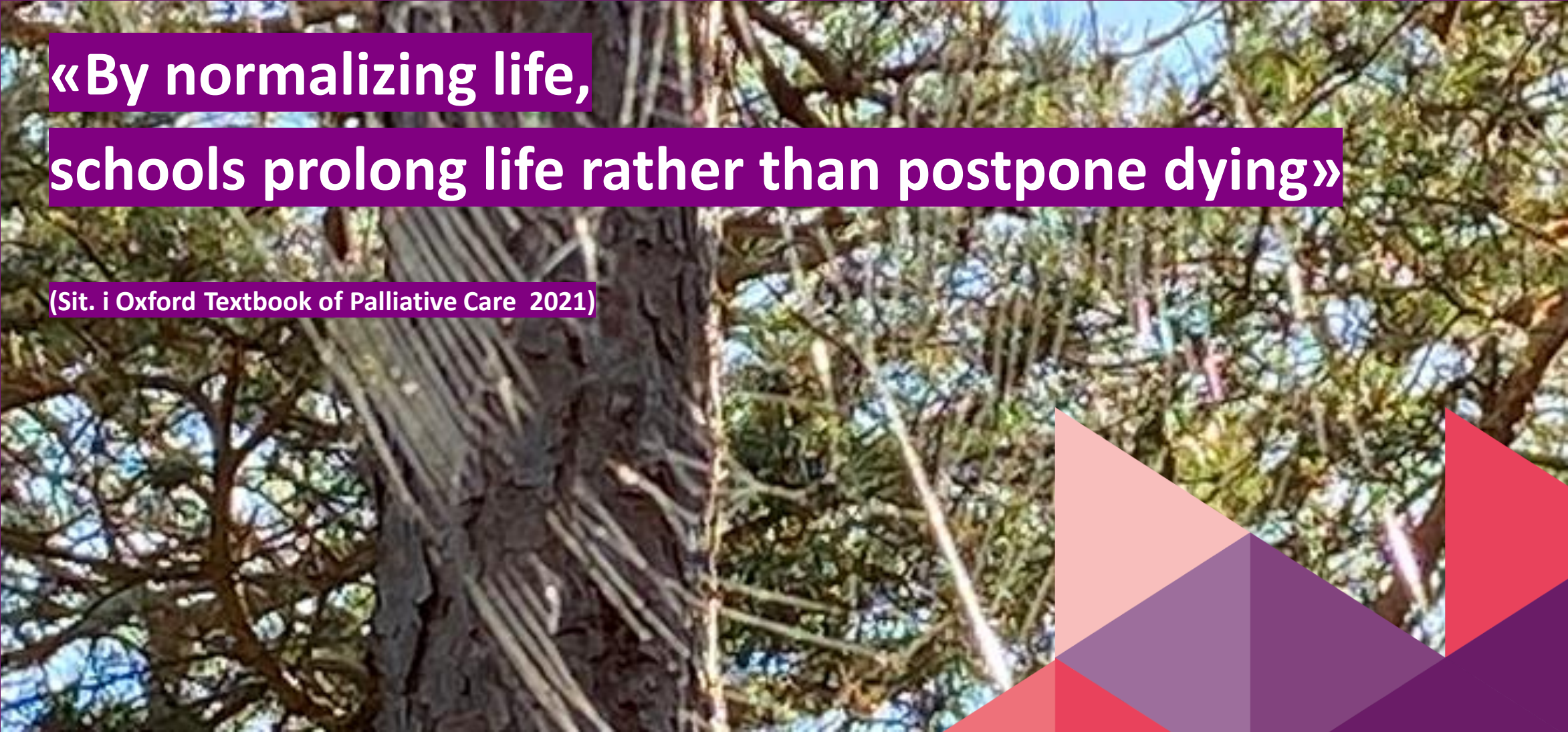
(Ref.:Fugelli)

A sense of normalcy

(Oxford Textbook of Palliative Care 2021)

(Ribbers S. et al. Core outcomei Palliative Medicine 1-10 2019)

**«By normalizing life,
schools prolong life rather than postpone dying»**

(Sit. i Oxford Textbook of Palliative Care 2021)

Der hvor pedagogikken møter helse

Lek:

Det mest hverdagslige i barnets liv

"If kids are normal, not sick, they like to be treated special. But if kids have a disease, they wanted to be treated normal."

(11 year old girl)

(Sourkes, B.M. *Armfuls of Time: The Psychological Experience of the Child with a Life Threatening Illness*; Routledge: London, UK, 1995. [27] (p. 82))

Lek

Lek

Lek

Stress
Redsel,
Tristess,
Mangel på kontroll

Bildecred.: Google

Lek

1) Leken som kopler barnet til seg selv og andre

Lek

2) Den sensoriske leken

Lek

3) Leken for å håndtere virkeligheten

Dokumentasjon

Ivaretagelse av alvorlig syke barn i barnehage og skole Hva sier lovverket?

Handlingsrom og muligheter

Bilde: Stockbilder

Carola Nilsson
seniorrådgiver Statped
divisjon barnetrinn

Eg tenker på kommunen min

Jon Hjørnevik

**Eg tenkjer på kommunen min,
Eg tenkjer på deg støtt,
Eg har tanker om kommunen min,
Der kor eg er født.**

**Eg tenkjer på kommunen min,
Du er min egen hær,
For kommunen er der alltid,
Du er meg alltid nær.**

**Eg tenkjer på kommunen min
Når livet går i lås, du gir meg vatn i
springen,
Du hentar skit og bos.**

**Eg tenkjer på kommunen min,
Den fyller opp mitt sinn,
Om andre skulle svikte meg
Har eg kommunen min.**

**Stundom spør folk rundt meg,
Kva eg no tenkjer på,
dei stivna litt i maska,
Når eg svarer så:**

**Eg tenkjer på kommunen min,
Den reddar titt mitt skinn,
Når er har tenkt for mykje,
Har kommunen lagt meg inn.**

Bilde: Stockbilder

Handlingsrom og muligheter i rettigheter og lover

Bilde: Stockbilder

Bilde: Stockbilder

Barnets beste skal være et grunnleggende hensyn ved alle handlinger og avgjørelser som berører barn!

Palliasjon til barn og unge

Nasjonal faglig retningslinje

Først publisert: 09. mai 2019
Sist faglig oppdatert: 04. mai 2017

Palliasjon til barn og unge

Nasjonal faglig retningslinje

Først publisert: 09. mai 2019
Sist faglig oppdatert: 04. mai 2017

- ▶ Alle barn med livstruende og livsbegrensende sykdom skal sikres lik mulighet til læring, utvikling og helse- og omsorgstjenester som andre barn, uavhengig av bosted.
- ▶ Barn og deres familier kan ha behov for et bredt spekter av kommunale tilbud og tjenester, i tillegg til tjenester fra spesialisthelsetjenesten.
- ▶ Utdanningssektorens tjenester bør i størst mulig grad tilpasses og gis på de arenaer der barna til enhver tid oppholder seg.

Kommunen må starte arbeidet med å organisere et tilbud så snart de får melding om at et barn med palliativt behov finnes i deres kommune.

Palliasjon til barn og unge

Nasjonal faglig retningslinje

Først publisert: 09. mai 2019
Sist faglig oppdatert: 04. mai 2017

Samsone

(Nasjonal faglig retningslinje – Palliasjon til barn og unge)

- ▶ Både spesialist- og kommunehelsetjenesten har et felles ansvar for å definere en *samsone* i det enkelte tilfelle.
- ▶ Samarbeid bør struktureres slik at familien opplever at tjenestene henger godt sammen, og ansvarsforholdene for de enkelte elementene i tilbudet må være tydelig.

Kongeriket Noregs grunnlov

§ 104

- Born har krav på respekt for menneskeverdet sitt. Dei har rett til å bli høyrde i spørsmål som gjeld dei sjølve, og det skal leggjast vekt på meininga deira i samsvar med alderen og utviklingssteget.
- Ved handlingar og i avgjerder som vedkjem born, skal kva som er best for barnet, vere eit grunnleggjande omsyn.

Bilde: Stockbilder

Kongeriket Noregs grunnlov

- ▶ § 104
- ▶ Born har rett til vern om den personlege integriteten sin. Dei statlege styresmaktene skal leggje til rette for utviklinga til barnet og mellom anna sjå til at det får den økonomiske, sosiale og helsemessige tryggleiken som det treng, helst i sin eigen familie.

Bilde: Stockbilder

FNs barnekonvensjon

Alle stater som har sluttet seg til barnekonvensjonen må følge det som står i den. Eksempler på rettigheter i barnekonvensjonen:

- Alle barn har rett til best mulig helsehjelp og nok mat og drikke.
- Alle barn har rett til å bli hørt og tatt hensyn til.
- Alle barn har rett til å gå på skole.
- Alle barn har rett til lek, fritid og hvile.
- Alle barn har de samme rettighetene.

Bilde: Stockbilder

FN-konvensjonen om rettar til menneske med nedsett funksjonsevne (CRPD)

Fortale: De stater som er part i denne konvensjonen,

c) som bekrefter at alle menneskerettigheter og grunnleggende friheter er allmenne og udelelige, avhengige av hverandre og innbyrdes forbundet, og at det er nødvendig å sikre at mennesker med nedsatt funksjonsevne kan nyte sin rettigheter fullt ut, uten forskjellsbehandling.

FN-konvensjonen om rett til menneske med nedsett funksjonsevne (CRPD)

g) som understreker at det er viktig å ta spørsmål knyttet til funksjonshemming inn som en integrert del av relevante strategier for bærekraftig utvikling,

h) som også erkjenner at diskriminering av mennesker på grunn av nedsatt funksjonsevne er en krenkelse av menneskets iboende verdighet og verdi,

i) som videre erkjenner at mennesker med nedsatt funksjonsevne er forskjellige,

FN-konvensjonen om rettar til menneske med nedsett funksjonsevne (CRPD)

- j) som erkjenner nødvendigheten av å fremme og verne om menneskerettighetene til alle mennesker med nedsatt funksjonsevne, også dem som må ha mer omfattende støtte,
- n) som erkjenner at det er viktig for mennesker med nedsatt funksjonsevne å ha sin individuelle selvstendighet og uavhengighet, med blant annet frihet til å treffe sine egne val,
- r) som erkjenner at barn med nedsatt funksjonsevne bør nyte alle menneskerettigheter og grunnleggende friheter fullt ut, på lik linje med andre barn, og som minner om de forpliktelser som partene i Konvensjonen om barnets rettigheter har påtatt seg for å oppnå dette.

Bilde: Stockbilder

FN-konvensjonen om rett til menneske med nedsett funksjonsevne (CRPD)

v) som erkjenner at tilgjengelighet til de fysiske, sosiale, økonomiske og kulturelle omgivelser, til helse og utdanning og til informasjon og kommunikasjon, er viktig for at mennesker med nedsatt funksjonsevne skal bli i stand til å nyte alle menneskerettigheter og grunnleggende friheter fullt ut,

FN-konvensjonen om rettar til menneske med nedsett funksjonsevne (CRPD)

x) som er overbevist om at familien er den naturlige og grunnleggende enhet i samfunnet, med rett til beskyttelse frå samfunnet og staten, og at mennesker med nedsatt funksjonsevne og deres familiemedlemmer bør gis den nødvendige beskyttelse og hjelp slik at familien kan bidra til at mennesker med nedsatt funksjonsevne kan nyte sin rettigheter fullt ut og på lik linje med andre,

Bilde: Stockbilder

Barnehageloven

§ 1 Formål

- Barnehagen skal i samarbeid og forståelse med hjemmet ivareta barnets behov for omsorg og lek, og fremme læring og dannings som grunnlag for allsidig utvikling.
- Barnehagen skal møte barna med tillit og respekt, og anerkjenne barndommens egenverdi.
- Den skal bidra til trivsel og glede i lek og læring, og skal være et utfordrende og trygt sted for felleskap og vennskap.
- Barnehagen skal fremme demokrati og likestilling og motarbeide alle former for diskriminering.

Barnehageloven

§ 2 Barnehagens innhold

- Barnehagen skal gi barn muligheter for lek, livsutfoldelse og meningsfylte aktiviteter.
- Barnehagen skal ta hensyn til barns alder, funksjonsnivå...
- Barnehagen skal ha en helsefremmende og forebyggende funksjon...

Barnehageloven

§ 2 b. Samarbeid og samordning

- Barnehagen og pedagogisk-psykologisk tjeneste skal samarbeide med andre tjenesteytere dersom samarbeid er nødvendig for å gi et barn et helhetlig og samordnet tjenestetilbud.
- Dersom barnet har individuell plan etter annen lov og forskrift, skal barnehagen og pedagogisk-psykologisk tjeneste delta i samarbeid om utarbeidelse og oppfølging av tiltak og mål i den individuelle planen.

Barnehageloven

§ 2 b. Samarbeid og samordning

- Kommunen skal samordne tjenestetilbud etter første ledd. Ved behov skal kommunen bestemme hvilken kommunal tjenesteyter som skal ivareta samordningen.
- Dersom det er oppnevnt barnekoordinator etter helse- og omsorgstjenesteloven § 7-2a, skal koordinatoren sørge for samordning av tjenestetilbud.

Rett til opplæring i barnevern- og helseinstitusjoner, og i hjemmet ved langvarig sykdom Udir-6-2014

5. Opplæring i hjemmet på grunn av sykdom
 - Når eleven har langvarig fravær på grunn av sykdom, kan kommunen/fylkeskommunen ha plikt til å gi opplæring et annet sted enn på skolen, for eksempel i elevens hjem.
 - Opplæringsloven har ingen egen bestemmelse om opplæring i hjemmet ved sykdom, med det følger av forarbeidene til loven at kommunen eller fylkeskommunen kan være forpliktet til å gi opplæring andre steder enn i skole.

Rett til opplæring i barnevern- og helseinstitusjoner, og i hjemmet ved langvarig sykdom Udir-6-2014

5. Opplæring i hjemmet på grunn av sykdom

- ▶ Kommunen og fylkeskommunens plikt til å gi eleven opplæring et annet sted enn på skolen, for eksempel i hjemmet på grunn av langvarig sykdom, følger av barn og unges rett og plikt til grunnskoleopplæring og ungdommens rett til videregående opplæring.
- ▶ Hva som anses som langvarig sykdom må avgjøres etter en konkret og skjønnsmessig vurdering.
- ▶ Momenter i denne vurderingen er elevens tilstand og forventet fravær.
- ▶ Det avgjørende er om elevens sykdom medfører et fravær som gjør at eleven ikke får oppfylt sin rett til opplæring eller får tilfredsstillende utbytte av opplæringen.

Bilde: Stockbilder

Rett til opplæring i barnevern- og helseinstitusjoner, og i hjemmet ved langvarig sykdom Udir-6-2014

5. Opplæring i hjemmet på grunn av sykdom

- Elever som har rett til spesialundervisning, inkludert langvarig syke elever som får opplæring i hjemmet, har rett til det samme antall timer som elever som mottar ordinær opplæring (§5-1).
- Omfanget av opplæringen i hjemmet må likevel avgjøres etter en konkret vurdering.
- Hvor mange timer undervisning som skal gis vil avhenge av hvor mye opplæring den syke eleven er i stand til å motta.

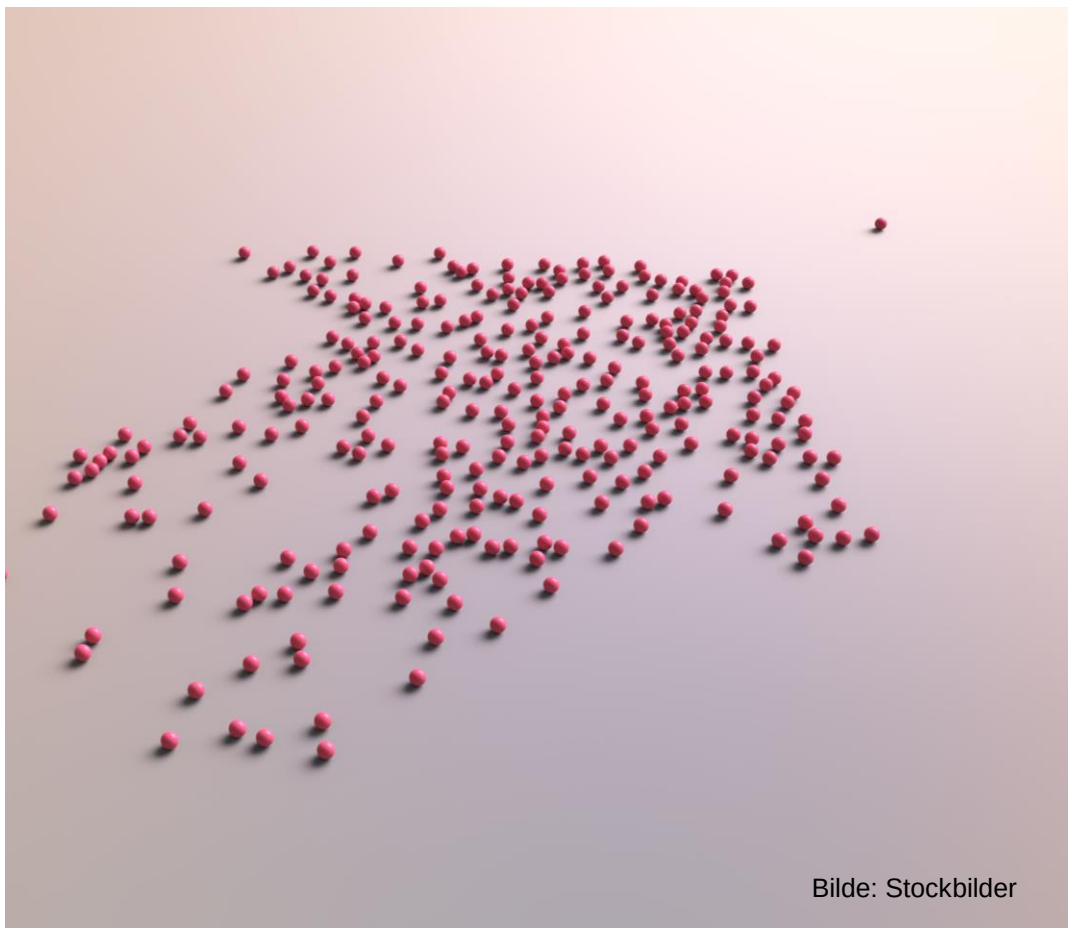

Rett til opplæring i barnevern- og helseinstitusjoner, og i hjemmet ved langvarig sykdom Udir-6-2014

5. Opplæring i hjemmet på grunn av sykdom
 - Kommunen har adgang til å fritta elever fra hele eller deler av grunnskoleopplæringen når hensynet til elevene tilsier det (§2-1 fjerde ledd).
 - Fritaket skal bare benyttes i helt spesielle unntakstilfeller og bare dersom foreldre samtykker.
 - Elever som er fritatt for grunnskoleopplæringen har rett til å fullføre den opplæringen de ble fritatt for senere, dersom de ønsker det.

Veilederen spesialundervisning

Bilde: Stockbilder

2.6 Opplæring eller behandling, hjelpemidler og individuell plan

- ▶ Kommunen/fylkeskommunen må fatte enkeltvedtak dersom foreldrene ber om at opplæringen må foregå i hjemmet på grunn av langvarig sykdom.
- ▶ Spesialundervisningen skal alltid bygge på en sakkyndig vurderingen fra PP-tjenesten.
- ▶ I den sakkyndige vurderingen må det komme frem at eleven har behov for å få opplæring i hjemmet.
- ▶ Når elever er langvarig syke kan det være nødvendig med en medisinsk vurdering for å få saken så godt opplyst som mulig, og det må legges stor vekt på denne.

Veilederen spesialundervisning

ADL – dagliglivets gjøremål

- Mange gjøremål som er livsviktig hjelp og læring, som elever vil kunne ha rett til med hjemmel i flere lovverk.
- Regnes som opplæring når tiltaket er en del av IOP og enkeltvedtak om spesialundervisning.
- ADL-trening ka regnes som opplæring, selv om det regnes som helse- og omsorgstiltak i andre sammenhenger.

Veilederen spesialundervisning

Fem overordnede mål:

- Kommunikasjon
- Nærhet og samhörighet
- Egenomsorg
- Praktiske ferdigheter
- Verdsatt sosial rolle

Bilde: Stockbilder

Læreplanverket 2020 (LK20)

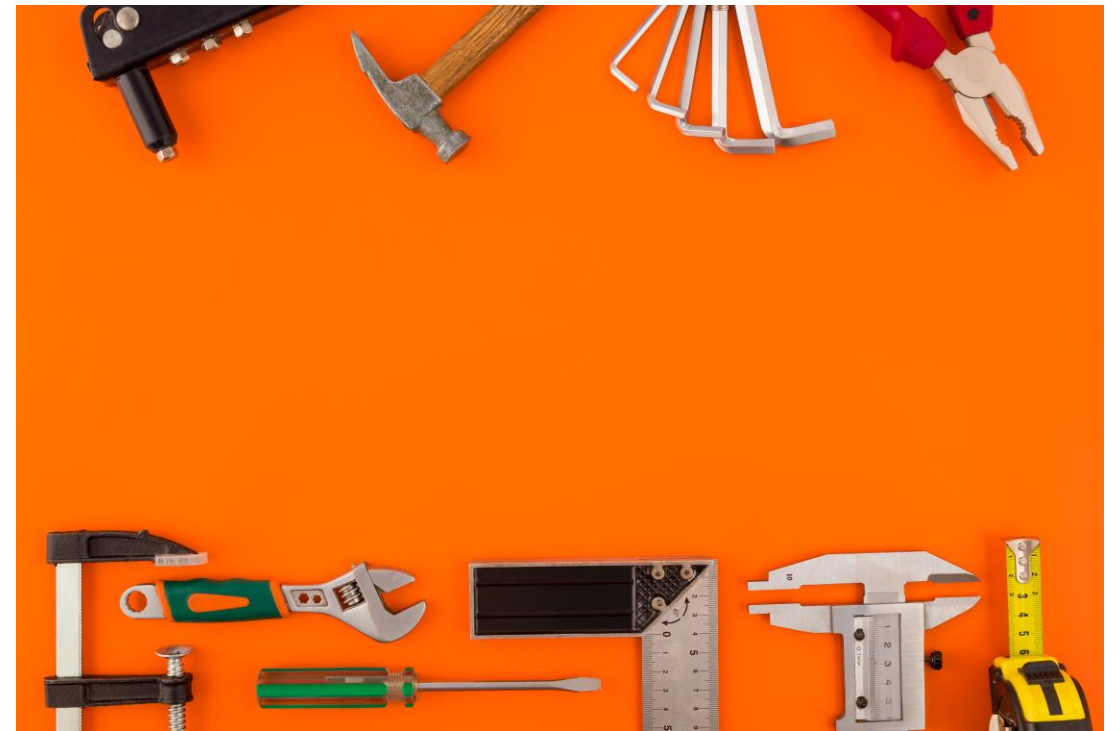
Folkehelse og livsmestring

- Kompetanse som fremmer god psykisk og fysisk helse.
- Kunne forstå og å kunne påvirke faktorer som har betydning for mestring av eget liv.
- Verdivalg og betydning av mening i livet, mellommenneskelige relasjoner, å kunne sette grenser og respektere andres, og å kunne håndtere tanker, følelser og relasjoner hører også hjemme under dette tema.

Felles pedagogiske og helsemessige mål

- ▶ Bruke Sakkyndig vurdering, Individuell opplæringsplan (IOP) og Individuell plan (IP) som verktøy i samarbeid.
- ▶ Søke etter mål som er meningsfulle for barnet, og som omfatter hele døgnet.

Bilde: Stockbilder

Erfaringer fra praksis

- ▶ Man må ha ansatte som ønsker å samarbeide, er løsningsorienterte og ser muligheter.
- ▶ Det kreves at du er litt modig, at du ikke lar deg stoppe.
- ▶ Det kreves holdningsskapende arbeid.

Erfaringer fra praksis

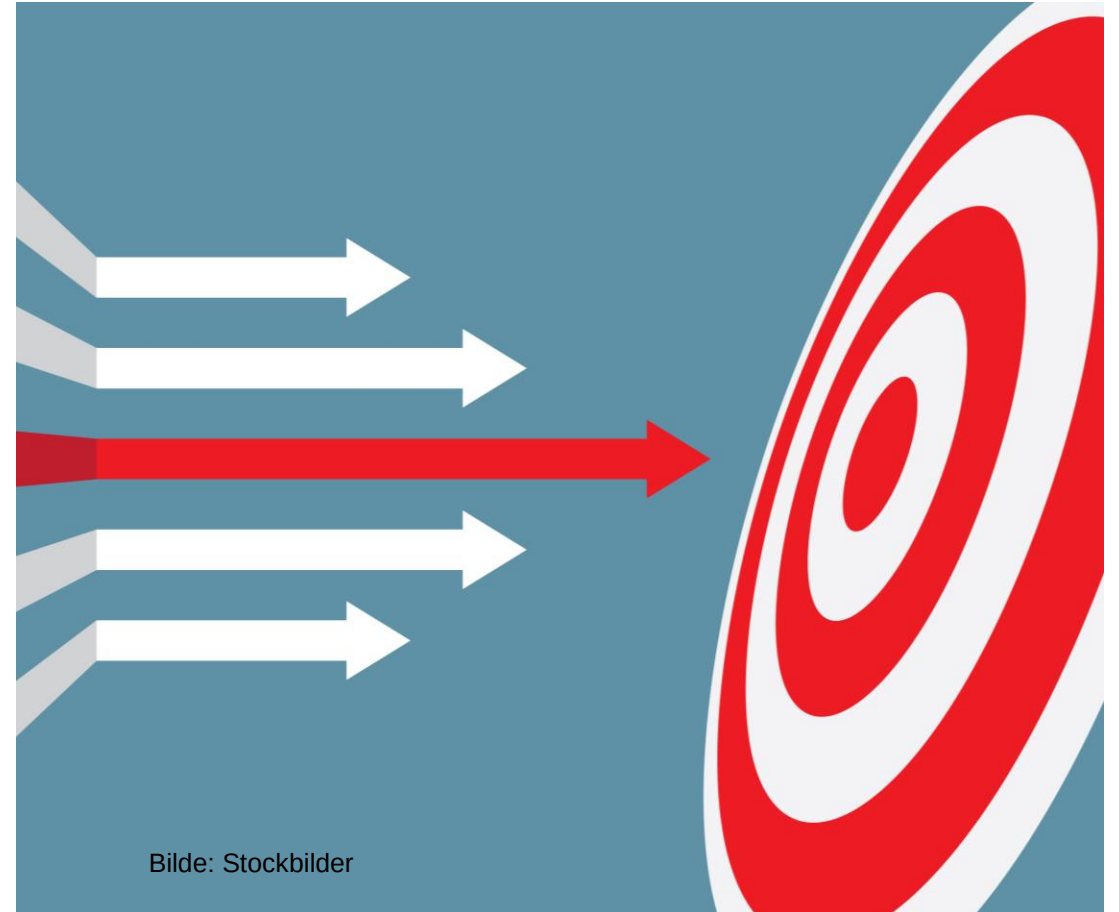
- Man må ha gode systemer som fungerer.
- Man må ha rammer og muligheter som gjør at man kan få til de gode løsningene.
- Man må ha myndighet på riktig sted.
- Man må ta utgangspunkt i barnets og familiens rettigheter.
- Komme bort fra silo-tankegang når barn/familier trenger omfattende og skreddersydde løsninger.

Eksempler på god praksis

Ledernetttverk i oppvekstsektor.

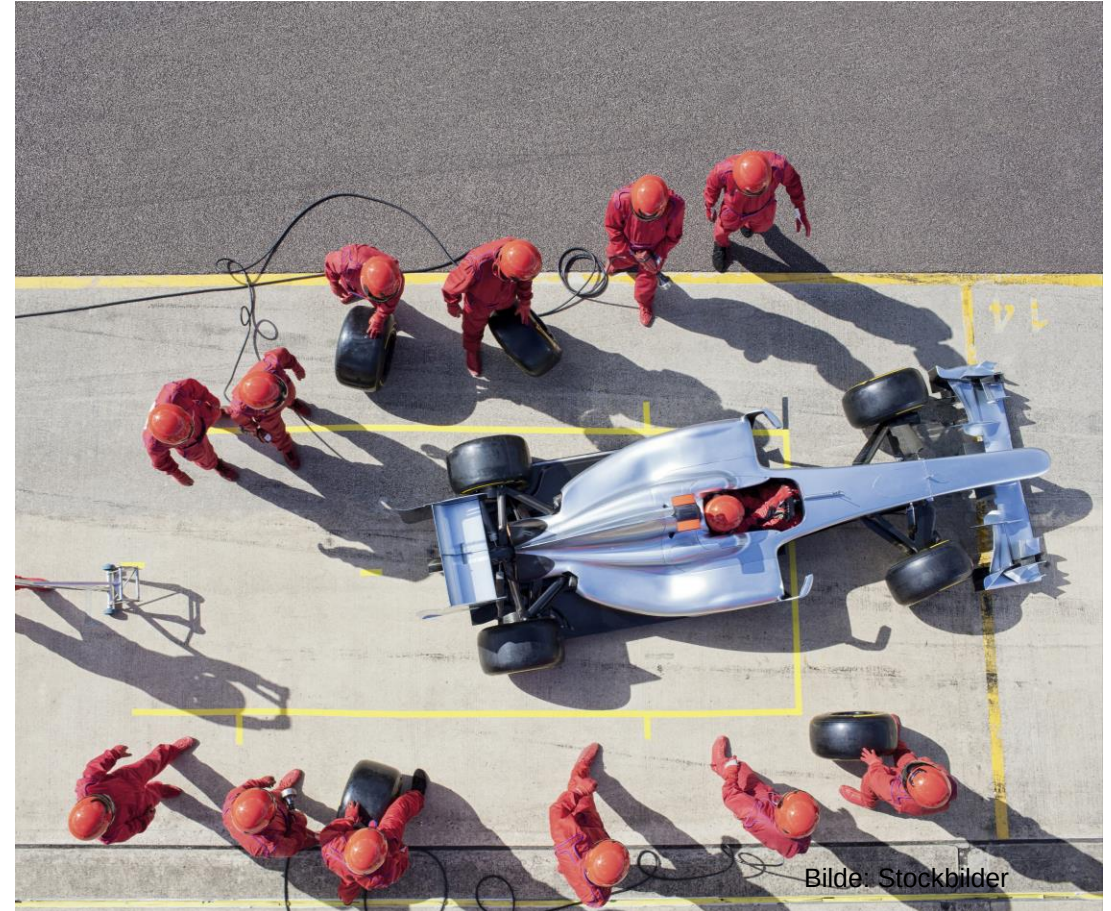
- Direktørnivå og ledere fra avlastning, skole og barnehager og andre tjenester.
- Et viktig sted å møtes, der man har på agendaen å finne de gode løsningene sammen i sammensatte saker.

Eksempler på god praksis

Inntaksteam med innsatsteam i avlastnings- og omsorgstjenestene.

- ▶ Tett samarbeid med for eksempel barnehage, skole, fastlege, spesialisthelsetjeneste.
- ▶ Innsatsteam der man har myndighet til å gjøre vurdering, ta beslutninger og ansette riktige personer.
- ▶ Inntaksteamet avklarer organisering og tjenester, og saksbehandler fatter vedtakene utfra dette.
- ▶ Samarbeid med alle aktuelle instanser, med en prioriteringsrekkefølge om hvem som gjør hva, og når man skal gjøre det.

Bilde: Stockbilder

Eksempler fra praksis

Ambulerende team

- Kan tilby avlastnings- og omsorgstjenester i hjemmet.
- Kan samarbeide med barnehage og skole.
- Personal som er delt ansatt i avlastningstjeneste og skole, som kan få tjenester i hjemmet og som følger over på i barnehagen eller skolen.

Erfaringer fra praksis

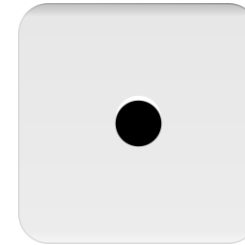
Brukerundersøkelse i en kommune

- ▶ Brukerundersøkelser med gode tilbakemeldinger på de tjenestene som gis.
- ▶ Negative tilbakemeldinger om hvordan sakene ble koordinert i kommunen.
- ▶ Krevende å sendes mellom ulike instanser, for å få de tjenestene det var behov og krav til.

Bilde: Stockbilder

Bilde: Stockbilder

Bilde: Stockbilder

Bilde: Creative commons

Bilde: Stockbilder

Å legge grunnlag for et godt samarbeid

Monica Andresen

Spes.ped.

*Stiftelsen Frambu – Leve **NÅ***

-
- Understreker betydningen av tett samarbeid mellom tjenesteytere fra ulike sektorer.
 - Samarbeidet bør være strukturert og fleksibelt.
 - Partene skal utfylle hverandre og nyttiggjøre seg hverandres kompetanse

MEN...

- står lite om hvordan vi kan sikre et slikt samarbeid i praksis?

TVERRFAGLIG SAMARBEID

Strukturert samarbeid mellom personell med ulike fagbakgrunn

TEAM

Når partene er enige om mål og metode,
og opplever at de er avhengig av hverandre for å nå målet.

Helsefaglig- og pedagogfaglig personell

Ulik utdanning og erfaringsbakgrunn

Benytter ulik fagterminologi og faglige referanser

Underlagt forskjellig lovverk og etiske retningslinjer

Liten kjennskap til hverandres arbeidsområder og metoder

«Jeg har ansvar for at barnet skal lære og utvikle seg. Det er det jeg har utdanning i. Jeg har ikke kompetanse til å ta det medisinske ansvaret for denne eleven»

Sitat pedagog

«Jeg føler jeg har et stort ansvar. Jeg får et ansvar jeg ikke er komfortabel med og jeg er ikke trygg i den rollen jeg har... «

Sitat assistent

«For de som skal jobbe med barnet mitt handler det ikke om utdannelse eller stilling, men personligheten og mennesket bak»

Sitat far

Forventning om samarbeid og gjensidig respekt

- Uten at partene kjenner hverandre eller har hatt tid til å danne seg en felles forståelse av barnet og behandling-/oppfølgingsbehov

Barnets beste i fokus - grunnlaget for samarbeid

Må sette av tid til:

- å etablere en felles forståelse av barnet forutsetninger, behov og ønsker
- å bli kjent med hverandres kompetanse og arbeidsmåte
- å bli enige om mål, metoder og tiltak
- å avklare roller og ansvar
- å avdekke behov for veiledning

Arenaer for samarbeid

- Ansvarsgruppemøte
- Samarbeidsmøter
- Fagdag
- Arbeid med planer

**Individuell
opplæringsplan
(IOP)**

**Individuell
opplæring og
deltagelsesplan
(IODP)**

**Individuell plan
(IP)**

- Hva kan potensielt skje av akutte/ uforutsette hendelser
- Hva er jeg/vi redde for?
- Hva skal til for at jeg skal føle meg trygg?
- Hva trengs for å takle slike situasjoner?
- Hvem skal involveres?
- Hvilke prosedyrer skal følges?

<https://frambu.no/tema/arbeid-med-akuttplan/>

Rutiner for legemiddelhåndtering i barnehage, skole og skolefritidsordning

Brosjyre/veiledning | Dato: 05.03.2012

Departementene har nå i fellesskap utarbeidet nasjonale rutiner for legemiddelhåndtering i barnehage, skole og SFO. Rutinen beskriver hvordan legemiddelhåndtering praktisk kan foregå, herunder hva avtalen mellom foresatte og barnehage/skole/SFO bør inneholde.

Helse- og omsorgsdepartementet og Kunnskapsdepartementet har tidligere sammen utgitt et rundskriv om håndtering av legemidler i barnehage, skole og skolefritidsordning. Rundskrivet fra 2008 beskriver ulike praktiske og rettslige sider ved håndteringen av legemidler.

Kunnskapsdepartementet 2012

<https://www.regjeringen.no/no/dokumentarkiv/stoltenberg-ii/andre-dokumenter/kd/2012/rutiner-for-legemiddelhandtering-i-barne/id674127/>

Vedlagte rutiner og skjemaer er veiledende, men departementene oppfordrer til at rutinene benyttes og eventuelt justeres etter lokale behov.

- [Last ned ansvarslinjer her](#)
- [Last ned skjema for rutiner her](#)
- [Last ned avtaleskjema her](#)
- [Last ned skjema for medisinersikt her](#)
- [Last ned skjema for mottak av medisin fra foresatte her](#)
- [Last ned skjema for utlevering av medisiner her](#)

@ levenaa@frambu.no
http://levenaa.no/
f facebook.com/levenaa
i leve_naa

statped.no
f facebook.com/statped
twitter.com/statped

Takk for at du deltok!

Referanser/

Barn og unge med habiliteringsbehov – Samarbeid mellom helse- og omsorgssektoren og utdanningssektoren om barn og unge som trenger samordnet bistand (Helsedirektoratet, 2015)

https://www.helsedirektoratet.no/veiledere/barn-og-unge-med-habiliteringsbehov/Barn%20og%20unge%20med%20habiliteringsbehov%20%E2%80%93%20Veileder.pdf/_/attachment/inline/ab46edad-6c58-4c23-9115-9d77893d9cad:051362bf85ad243bdab308e68c52d3d4e1633e67/Barn%20og%20unge%20med%20habiliteringsbehov%20%E2%80%93%20Veileder.pdf

Skolens ansvar for elever i skoletiden. Hva regnes som opplæring og hva regnes som helse- og omsorgstjenester (Udir tolkningsuttalelse,)

<https://www.udir.no/regelverkstolkninger/opplaring/Skoleeiers-ansvar/Skolens-ansvar-for-eleverson-har-behov-for-helse--og-omsorgstjenester-i-skoletiden/>

Håndtering av legemidler i barnehage, skole og skolefritidsordning

(Helse- og omsorgsdepartementet og Kunnskapsdepartementet, 2008)

https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/hod/dokumenter-fha/rundskriv/i-5_2008_rundskriv-av-11_06_08---rettet-14_08_08.pdf

Temaartikkel: Helsehjelp i barnehage og skole (Frambu kompetansesenter for sjeldne diagnoser) <https://frambu.no/tema/helsehjelp-i-skolen/>

Temaartikkel: Akuttplan (Frambu kompetansesenter for sjeldne diagnoser) www.frambu.no

Relevante skriv og skjemaer

RUTINER FOP LEGEMIDDELHÅNDTERING I BARNEHAGE, SKOLE OG SFO

<https://www.regjeringen.no/no/dokumentarkiv/stoltenberg-ii/andre-dokumenter/kd/2012/rutiner-for-legemiddelhandtering-i-barne/id674127/>

- [Last ned ansvarslinjer her](#)
- [Last ned skjema for rutiner her](#)
- [Last ned avtaleskjema her](#)
- [Last ned skjema for medisinosersikt her](#)
- [Last ned skjema for mottak av medisin fra foresatte her](#)
- [Last ned skjema for utlevering av medisiner her](#)